

עין משפט
נר מצוה

קא:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת הש"ס

בא א מ"י מ"ו מהלכות
נות המורה הלכו ו
וסידי מהל' סנהדרין הלכה
י ופי' מהל' מלכ' הלכה
7

תורה אור השלם

1. גמ אלה משלי שלמה
2. ואל עמו ולא הקשיבו אנשי חזקיה מלך יהודה
3. דברי הימים ב לג י
4. דברי הימים ב לג יב
5. ויאמר ק"א ל' גדול עיני מנשה
6. בראשית ד יג
7. ויאמר עשו אל אביו הרבקה אחת הוא לך אבי רבבה גם אני אבי וישא עשו ק"א רבקה
8. בראשית כו ל
9. ויהי בדיקת הוזה
10. ויאמר וקבעם בלבו עתה תשוב והמלקה לבית דוד
11. וקעץ המלך וישע שני עגלי וזה ויהי יאמר אלהם רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלוק מארץ מצרים מלכים א יב כ

גם אלה משלי שלמה אשר העסיקו אנשי חזקיה כדקיימא לן בהשואפין בבבא בתרא (דף טו.) חזקיה וסיעתו כמו משלי. מכלל דחזקיה היה מלמד לכל וכדאמרינן (ג'ליל דף ע"ד:) נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמשה בנו לנמוד: **שכלו בעליה**. שלא נצלו לנקש לפני הקב"ה בתפלה אלא נצלו בעליה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה: **הבכרה אחת היא**. וכי אין לך בכרה יותר. תשובה נצחית ושינוי ועלמה לו: **מנשה**. לא בעליה שלא להפסל למקום אלא לבסוף אם לא מושיעני מה העויל לי שקראתי לך יותר מאשר אלהות והיינו דמכיו ויכנע ולפני (ה') אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלהות אחרים נכנע: **סגא**. כי אמרינן דהוגה את השם באותיותיו אין לו חלק לעולם הנצח בגבולין אצל במקדש לא שהרי כשם היו מנכרין: **ולשון עגה**. אפילו במקדש לא. לשון עגה לעו שאינו הוגה באותיותיו נלשון הקדש שגו אלא שאל לעוין עגה לשון בעליה שפה (שפיה כח) מ"ר. ל"א עגה לשון עוגה מקוס שיש בו חבורת בני אדם שמדברין דברי חול. גבולין קרי חוץ למקדש ואסור לפרש שם בן ארבעים וששים גבולין עגה חוץ למקדש ואי עבד אין לו חלק אצל גבולין קדש אינו נענש כל כך וכמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: **שריבע עם**. שריבע את ישראל והשפילים: **עשה מריבה בעם**. הריבם אלו עם אלו בעסק עבודת כוכבים זה עובד זה עובד זה מוחה נידו וצלו לדי מחלוקת: **שניבט ולא ראה**. היה סכור להביט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרינן לקמן ראה אש וינאה מאמתו וכו': **נתמכר כננין**. של מזרים שנתנוהו כננין במקום לננה כדמפרש בגדה"ו שאמר לו משה להקב"ה אחת הערות נגש הזה שעבדתי אס אין להם לננין משימין נהיה של ישראל כננין אמר לו הקב"ה קוּעֵס הם מכלין שגלי לפני אילו הם חיים היו רשעים [גמורים] ואם תרצה מנפה והוא אחד מהן הלך והוליא את מיכה. ל"א נתמכר עסק כננין עד שטעה מן כדאמרינן (פסוק דף י"א.) כל

העסק כננין מתמסקן: **הוא סבר איכו מליך**. ולכן נתמכר שבע בן בכרי וקצן כל ישראל אילו והיה רוצה לתמוך דמכיו במקרא (ש"י כן: איכו מליך. ולכן נעשה יועץ לאבשלום כדי שמשבו המלוכה מדוד לאבשלום ויזן כך ויזן כך יתגבלל הדבר ומשוב אלו: **על מי מריבה**. שבעון שאמר שמעו נח המורים) נענש ולא נכנס לארץ ישראל: **ומנא לן דלא אסי**. ירבעם לעלמה דלמי והכי נמי ופרש לקמיו) נכלהו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות: **הוכיח אס שלמה**. כדמפרש ואזיל דלמר דוד אביך וכו': **ומפני מה נענש שהוכיחו בכרים**. לבישו: **פרץ פרעוץ בחומה כדי שיעלו**. (וירדו) וינכסין כריו: **ואסא גדרם אוס כדי לעשות אנגריא**. כדי שיכנסו בשערים לידע מי נכנס כדי לגבות ממם לנת פרעה מ"ר. ל"א שסגר השערים ועשה מגדל לנת פרעה על אחד מן השערים וכולם עובדים דרך שם כדי שיהיו מנזיין עמה לנכדה ולעבדה. כל עבודת בית המלך קרי אנגריא. ל"א שהיה רגיל שלמה לבגוד לתמוט העורה ומנעו מפתחות בידו ודבריו של מלך לישן ג' שעות ביום ישראל עומדין על העורה עד שיעמוד המלך והמר לו ירבעם אחת רוצה שימנו לך אנגריא לנת פרעה אלא שמתן להם מפתחות: (איכים) [אס] המלוא. אחת מן הפרעות גדר ומלאו לכותל החומה ובה שם מגדל לנת פרעה ולאנשים שעובדין לה. לעיל מהאי קרא כתיב וירס יד במלך כלומר קס בדברים כנגד המלך ומרד בו: **חלץ ספילין** פניו. שהיה לו לפנות לגד אחר מפני אימת מלכותו ולחלץ שאל בפניו. ל"א חלץ ספילין בפניו לכל להתרים כנגדו בחוקה: **חלץ ספילין**. אין נכון להיות כנגלי רשע לפני המלך [והוא התחיל כמרד כן להראות ולומר לו שאינו נוהג כמלך]: **גמירי דאין ישיבה**. הלכה למשה מסיני ולא מקרא: **ספויב רשע אצל** דיך. ואומר להם לעמוד להם ללם אחד בבית אל ואחד בן הסכימו עמו: **אמר לו רשע ללדיך סלקא דעסק כנרא כירבעם פלח לעבודם כוכבים אלא לנסינוהו בעי. אס דמתו שאל עמו נתלדי כדבר וכן היה מטעה רשע ללדי עד שהיו כולן חמומים שהיו רוצים ושבו לא היו יכולים לומר כן:**

מוסף רש"י

דאין ישיבה בעורה.
לחן כבוד שמים כן,
ואפילו מללח הכרת אין
לשם שם ישיבה דמכיו
(ישעיהו ו) עומדים מלפניו
(דניאל ו) קרבת על חד מן
קמיא (סוטה טו.) א:
שאלמר (דברים יח) עמוד
לשרת העומדים שם לפני
ה' (יוחא כח טס.) ולא מלני
כה ישיבה שם אלא
למלכו בית יהודה.
שעניו כן ישיבה שאלמר
(ש"י ו) ויבא המלך דוד וגי'
(ש"י כח ו) ג' ט"ו ס"ס

מלך פני אדמה להכחיד בעולם הזה ולהשמיד לעולם הבא אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה סגור את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לנת פרעה ומאי זה אשר הרים יד במלך אמר רב נחמן שחלץ תפיליו אמר רב נחמן גסות הרוח שהיה בו כירבעם שדרתו מן העולם שנאמר ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלים ושב לב העם הזה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגוני ושבו אל רחבעם מלך יהודה אמר ר' גמירי דאין ישיבה בעורה אלא למלכי בית יהודה בלבד כיון דחזו ליה לרחבעם דיתבי ואנא קאימנא סברי הא מלכא והא עברא ואי יתיבנא מורד במלכות הואי וקמלין לי ואולו בתריה מיד ייוועץ המלך ויעש שני עגלי והב ויאמר אליהם רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלוק מארץ מצרים וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בן דוד מאי יוועץ אמר רבי יהודה שהושיב רשע אצל צדיק אמר לכו חתמיתו על כל דעבידנא אמרו ליה ליה אמר להו מלכא בעינא למיהו אמרו ליה הין כל דאמנא להו עבידתו אמרו ליה הין אפילו למפלח לעבודת כוכבים אמר ליה צדיק ח"ו אמר ליה רשע לצדיק ס"ד דנברא כירבעם פלח לעבודת כוכבים אלא למינסינהו הוא דקא בעי א קבליתו למימריה ואף